

Conferència del president Mas al Cercle d'Economia

Barcelona, 25 de febrer de 2015

M'han demanat que faci una intervenció inicial per deixar temps suficient al col·loqui. El dia que es va triar jo no sabia en aquell moment que estaríem enmig del debat de política general a Madrid, però ara hi som. I encara sabia menys que avui hi hauria la sentència del TC sobre la Llei de consultes i el decret que vaig signar el 27 de setembre de l'any passat. Això són casualitats que, de tant en tant, es donen i poc o molt estem immersos en aquests dos altres escenaris, que després poden ser objecte d'algun comentari.

En qualsevol cas, més enllà de l'actualitat del dia a dia, la d'avui, d'aquí al setembre a Catalunya és que ens queden sis mesos per aprofitar el temps a fons abans que hi hagi les eleccions acatalanes, que es convocaran per al dia 27 de setembre d'aquest any.

Fa uns dies vaig comparèixer davant l'opinió pública per explicar deu projectes o programes, o línies programàtiques i, fins i tot, mesures concretes, que hem de poder tirar endavant d'aquí al 27 de setembre. Amb això vaig voler donar un missatge clar, en el sentit que aquest temps que ens queda no és un temps per anar passant el dia a dia, sinó que és un temps per aprofitar-lo al màxim. I recordo que entre aquests projectes hi havia tota una sèrie de programes que enllacen amb el tema de la creació d'ocupació i amb la disminució de l'atur i amb la intensificació de la reactivació econòmica en el nostre país que s'està produint; projectes i programes en relació amb les polítiques públiques i els serveis públics essencials, als quals després també m'hi referiré breument; programes concrets respecte a les bones pràctiques i a la transparència –tema fonamental en aquest moment i d'inquietud social i de debat polític evident, però de necessitat urgent de posar-hi fil a l'agulla amb accions concretes i convincentes i, en aquest sentit, el nostre Govern les intenta també encapçalar, i propostes concretes i decisions concretes en l'àmbit del procés de transició nacional i, per tant, de l'exercici del dret a decidir, que és finalment el que dóna cos a aquesta convocatòria electoral del 27 de setembre d'aquest any.

Fixeu-vos fins a quin punt això justifica fer-ho d'aquesta manera, que si, com avui hem sabut, el TC ens diu parcialment no a la Llei de consultes i ens diu no al decret de convocatòria que jo vaig signar el 27 de setembre per a la consulta del 9N, si això és no, o parcialment no, vol dir que només ens deixen un camí per poder consultar al poble de Catalunya, que és en forma d'eleccions. Ho hauríem volgut fer d'una altra manera. La primera aposta era un referèndum acordat amb l'Estat. El Cercle diu diàleg i consens i és el que nosaltres també reclamem, és pel que apostem i és el

que hem intentat practicar. Però diàleg i consens requereix que hi hagi voluntat de diàleg, de consens i d'acord. Si la posició en una banda és: “no hi ha res a parlar sobre això”, és gairebé impossible el diàleg, el consens i l'acord, si no és que qui ho proposa digui: “me n'oblido completament”, que és el que es pretén. Per tant, no es tracta de trobar una via intermèdia –segons l'Estat-, sinó simplement que claudiquem en les aspiracions d'una part molt significativa del poble de Catalunya. Aquesta és la primera que vàrem intentar, el referèndum acordat.

El segon camí era: anem a fer una consulta a Catalunya, d'acord amb una llei pròpia del Parlament. Ara també ens diuen que no. I, per tant, només ens queda un camí democràtic i legal, dintre de la legalitat, per poder fer la consulta que finalment en algun moment hem de fer, entre d'altres coses perquè és gairebé impossible dirigir la política catalana en els propers anys d'una manera mínimament solvent i convincent, si no resollem aquesta qüestió principal que està plantejada al poble de Catalunya, que és quin nivell i quina forma de relació hi ha d'haver entre Catalunya i Espanya en el futur.

Acabaré per aquí, però faig aquesta prèvia per fer entendre aquest sentit d'aprofitar el temps en aquests propers sis mesos.

Segon comentari que volia fer, la percepció d'on som en aquest moment. Si vostès divideixen per la meitat l'optimisme del president Rajoy i divideixen per la meitat el pessimisme del cap de l'oposició, estarem en el punt just. Almenys aquesta és la meua percepció. Ni tan bé com diu el president Rajoy, ni tan malament com diu Pedro Sánchez. Segurament estem en un punt intermedi entre aquestes dues percepcions. La meua percepció l'expressaria de la manera següent: fa 6-7 anys ens va passar per sobre una onada de dimensions immenses, com poques vegades havíem viscut, fins i tot els que tenim una mica més de perspectiva i recordem el que va passar a finals dels 70 i principis dels 80. Fins i tot aquests entenem que la dimensió de l'onada d'aquests anys ha sigut d'una dimensió realment impressionant i quan et passa una onada tan gran per sobre normalment et fica dintre de l'aigua i ens hem passat uns quants anys dintre de l'aigua sense poder treure el cap. I és molt fumat estar dintre de l'aigua sense poder treure el cap, encara que sigui per uns segons. Imagineu-vos si això dura el temps que ha durat i que encara està durant, en part, aquesta onada que ens va passar per sobre ara fa una pila d'anys.

La meua anàlisi és que ara hem tret el cap, el que passa és que encara no hem arribat nedant a la platja, que és quan toques i trepitges terra ferma. No hi som allà, però hem tret el cap de l'aigua i ja és molt quan el tens a dintre, perquè vol dir que tornes a respirar, que és la primera condició per tornar a agafar forces, començar a nedar i arribar fins a la platja. És on crec que som just en aquest moment. Hem tret el cap de l'aigua –ara en posaré alguns exemples- i ens disposem, amb les forces que tenim, que les hem d'anar renovant, a nedar fins a la platja i a tocar terra ferma, és a dir, a trepitjar terreny més segur. Què vol dir haver tret el cap aigua? Vol dir tornar a crear ocupació. Catalunya està en aquest sentit quatre punts per sota, a

nivell d'atur, de la resta de l'Estat espanyol. I una mica per sota del 20%, que segueix sent una xifra altíssima, però era molt més alta uns mesos enrere.

Què més vol dir treure el cap de l'aigua? Vol dir tornar a créixer en afiliació a la Seguretat Social, perquè no només es tracta de tornar a crear ocupació, sinó de crear-la de la manera més saludable possible i, òbviament, la més transparent possible. I això, que en les condicions actuals no és tan evident, sembla que torna a agafar el camí de més afiliació a la Seguretat Social. Evidentment això és molt millor que el que teníem.

Una cosa que es comenta poc, en aquesta creació d'ocupació de l'últim any, a Catalunya i també a Espanya, però notablement a Catalunya, és que el ritme de creixement de l'ocupació indefinida, amb contractes indefinits, és del doble que el de la contractació temporal. És a dir, creix la contractació temporal i creix l'ocupació indefinida, però la indefinida creix a un ritme que és el doble que la temporal. Això, per tant, no és només crear ocupació, sinó que és crear-la de més qualitat, com a mínim des del punt de vista de la seva probable estabilitat.

Què més vol dir haver tret el cap de l'aigua? Haver assolit, l'any passat, una xifra rècord d'exportacions a Catalunya. Més de 60.000 milions d'euros. Es va trencar la barrera dels 60.000 milions. No s'havia trencat mai. I no només això, sinó que, a més a més, es van afegir a l'univers d'empreses que exporten regularment unes 1.500 o 2.000 més, que són empreses que efectivament al començament exportaran poc, perquè arribar a exportar molt requereix molts anys, però en el moment en què s'incorporen i si no abandonen aquest univers vol dir que d'aquí uns anys aquestes empreses, més les que s'hi puguin anar afegint, formaran part del cicle o de l'univers de les empreses que poden treure fora una xifra significativa de les seves vendes. Això vol dir exportar més que mai, però també exportar més que d'altres, perquè, si compareu el ritme de creixement de l'exportació catalana amb el dels nostres veïns, concretament el conjunt de l'Estat espanyol, però també França o Itàlia o molts altres països de la UE, amb l'excepció d'Alemanya, que va créixer una mica més que nosaltres, el creixement de l'exportació catalana és dels més alts de tota la UE aquest any passat i representa més del doble que el segon a dintre d'Espanya, que és Madrid.

Dic això perquè com que tan sovint hi ha moltes comparacions entre Catalunya i Madrid, retingueu aquesta dada: Catalunya representa un 25% llarg de l'exportació espanyola, mentre que Madrid no arriba al 12% i és la segona. I després deu venir Andalusia o València, enganxada a Madrid, i després el País Basc. I totes entorn del 9-10 i 11%. En el cas del País Basc, un 9% deu ser molt, perquè la seva economia pesa molt menys, però per exemple en el cas de Madrid és evident que la seva proporció des del punt de vista de l'exportació és molt inferior al pes del seu PIB, que està aproximadament al 18% de l'espanyol.

Per tant, hem exportat més que mai i més que d'altres clarament. Hem atret més turistes estrangers que mai. A Catalunya per sobre dels 16 milions de turistes estrangers i a Barcelona també d'una forma molt evident una proporció important. Vol dir que cada vegada som més atractius i, a més a més, els turistes que vénen cada vegada gasten més. No es tracta només que n'hi hagi més, sinó que gastin més i que, per tant, el seu comportament des del punt de vista de creació de la riquesa sigui millor.

Tot això és treure el cap de l'aigua, no és encara arribar a la platja i tocar terreny ferm. També és treure el cap de l'aigua fer funcionar els serveis públics d'aquest país amb un 20% menys de pressupost públic. És a dir, amb xifres concretes, s'estan fent funcionant els serveis bàsics de Catalunya gastant 5.000 milions d'euros menys cada any. Atenció, perquè no és una xifra menor.

Poder fer funcionar en un país els mateixos serveis bàsics que teníem amb un nivell raonablement satisfactori i amb un 20% menys de pressupost és tot un programa de Govern. Encara que no tinguem una gran afició a haver-ho de fer, perquè això no complau a gaires i, sobretot, no és gens rendible per al que ho fa. Gens. I, a més a més, hem d'atendre més persones que tenen més necessitats. És a dir, hem de fer més feina, atenent més persones, amb més necessitats i amb un 20% menys de recursos.

Treure el cap de l'aigua vol dir, a nivell educatiu, millorar significativament l'èxit escolar a casa nostra i disminuir l'abandonament escolar prematur, és a dir, els nois i noies que en fer 16 anys i acabar l'ensenyament obligatori s'aparten del sistema.

Vol dir millorar clarament el coneixement d'idiomes a les escoles i a l'FP. En aquest moment, el 51% dels nostres centres educatius ja no només ensenyen anglès, sinó que ensenyen en anglès alguna assignatura. Encara no és prou, perquè hem d'arribar al 100% i encara els que ho fan així han de millorar des del punt de vista de la seva funció, però aquesta xifra del 51% és una xifra completament nova en aquest país. Mai s'havia fet una aposta tan decidida en aquesta línia.

I també en l'àmbit educatiu, tingueu present la revolució que s'està produint en l'àmbit de l'FP, que era una gran i vella assignatura pendent al nostre país i que calia com a mínim enfocar, si no resoldre de cop, d'una manera definitiva, cosa que s'està fent en aquest moment amb més gent a l'FP que mai i un canvi de model que ens ha de portar en uns anys a un rendiment similar al dels bons països d'Europa, que són els països de base industrial, innovadors i exportadors. Aquests tenen una gran FP. Vol dir Àustria, Alemanya, Suïssa, etc.

Haver tret el cap de l'aigua també vol dir tenir de llarg el millor sistema universitari de tot l'Estat espanyol. Vol dir tenir de llarg el millor sistema de recerca de l'Estat espanyol. Públic i privat. I vol dir també estar situant ja per primera vegada algunes universitats catalanes entre les millors del món, sobretot de les més joves. Això

encara no està al nostre abast en general, però dins de les més joves del món ja n'hi comença a haver algunes de catalanes entre les millors. I quan mires el conjunt de l'Estat espanyol, només n'hi ha de catalanes entre aquestes millors de les més joves. I no cal dir el tema de les escoles de negoci, on és ja conegut que és un àmbit on també destaquem de forma molt notable.

Què més vol dir haver tret el cap de l'aigua? Doncs vol dir, per exemple, que amb un 20% menys de recursos, tenim un estàndard en el nostre sistema de salut de primer nivell i concentrem una gran part del talent i del coneixement en l'àmbit mèdic i de la salut. Fins i tot en el camp de la salut, s'ha aconseguit que no s'incrementin les llistes d'espera respecte a quan teníem un 20% de recursos més. Cosa que vol dir que, des del punt de vista de l'eficiència, s'ha hagut de millorar perquè, si no, és impossible mantenir els mateixos estàndards amb menys pressupost.

També vol dir ser més coneguts i reconeguts en el món i ser més ben valorats. És evident que per haver aconseguit això no només hi ha la causa política catalana i tot el que forma part de l'explicació que s'ha hagut de fer i de la gran mobilització continuada de la societat catalana, sinó que també hi ha una menció especial per a la ciutat de Barcelona, capital del país, sense la qual és evident que la força de propulsió i projecció de Catalunya al món no seria la mateixa. Gràcies a la força i l'empenta que en aquest moment té Barcelona i a la qualitat de la seva presentació, això arrossega el conjunt del país i ens situa una mica a tot arreu amb una bona targeta de presentació.

En contrast amb això, què vol dir que hem de nedar i arribar a terra ferma, que encara no hi som. Vol dir, per exemple, que, malgrat que estiguem 4 punts per sota de l'atur de l'Estat espanyol, estem 9 punts per sobre de l'atur mitjà de la UE. Per tant, ens queda molta feina.

Vol dir que, encara que hem reduït significativament el fracàs escolar, estem encara per sota de la mitjana de la Unió Europea de 28 països. Per tant, tenim feina per fer.

També vol dir que el nostre índex de risc de pobresa és encara superior a la mitjana de la UE. I vol dir que unes conseqüències importants d'aquesta situació que hem viscut en els darrers anys és que les desigualtats han crescut. L'ascensor social funciona menys, amb menys força i eficàcia, i les desigualtats a dins de la societat han crescut.

Vol dir que hem de ser molt conscients que aguantar els serveis públics amb un 20% menys de recursos es fa a càrrec de salaris públics cada vegada més baixos. Hem de ser-ne conscients. Perquè sé que en el món privat s'han fet esforços d'ajustament molt importants en aquest sentit, però no perdeu de vista que en el món públic, en els darrers cinc anys, els salaris s'han reduït entre un 10 i un 30%. No s'han congelat, s'han reduït. I això no és sostenible. I ara no parlo dels salaris del Govern, que quedi clar, estic parlant dels salaris dels empleats públics. Una part de la

capacitat d'aguantar el país que tenim en aquest moment, quant als serveis públics bàsics, es basa precisament en això: en aquests salaris públics que són a hores d'ara excessivament baixos.

Què es pot demanar a la política? D'entrada, tot no. No dic que no se li pugui demanar res, dic que no se li pot demanar tot. Ho dic perquè avui en dia, i cada vegada més, el poder és un poder repartit, no només el té la política, sinó també altres actors de la nostra societat que són molt poderosos i que no sempre estan subjectes a l'escrutini dur de la política. I aquests també han d'assumir les seves responsabilitats. Per tant, a la política se li ha de demanar i exigir molt, però no tot. No serà rendible i a més serà profundament injust, perquè hi ha elements molt poderosos a la nostra societat que tenen gran influència i molta responsabilitat en el que és la millora general del país.

Dins del que es pot demanar a la política, tenim, en primer lloc, coratge a l'hora de prendre decisions i honestedat en els plantejaments. Dic això perquè és fàcil fer segons quins discursos, com estem comprovant en alguns països de la UE, és molt fàcil fer la sensació que les coses canviaran de la nit al dia ignorant la realitat i els condicionants que existeixen. Per tant, atenció, coratge en les decisions vol dir que quan cal prendre les decisions, encara que no agradin a tothom, s'ha de tenir el coratge per prendre-les però també honestedat en els plantejaments, perquè segons quins discursos només aguanten el discurs. No passen ni la primera prova de les primeres decisions. I al final el que és transcendent en últim terme són les decisions que es prenen, que són les que afecten directament la gent.

A la política també se li pot demanar sentit de la justícia quan es prenen decisions. No només es tracta de ser valent i tenir coratge, es tracta de prendre-les amb un sentit de la justícia, que no sempre és fàcil i que a vegades t'equivoques, però aquest sentit l'has de tenir. El gran debat que hi ha a la nostra societat actualment és com s'han de repartir els sacrificis del que hem hagut de fer, però l'altra pregunta a partir d'ara, ja que diem que hem tret el cap de l'aigua, és com es repartiran els beneficis. I això requereix un sentit de la justícia, perquè, si no, podríem arribar al greu error d'haver repartit malament els sacrificis i ara repartir malament els guanys o beneficis. I aquí tots n'hem de ser plenament conscients i, des dels poders públics, actuar quan es prenen decisions amb aquest sentit de la justícia.

A la política se li pot demanar bones pràctiques, se li ha d'exigir bones pràctiques. En aquest cas, per sobre de qualsevol altre actor de la vida ciutadana. Se li ha d'exigir transparència. A Catalunya tenim en aquest moment aprovada pel nostre Parlament una de les lleis de transparència i accés a la informació més exigents de tota la UE. Hem posat el llistó molt alt perquè som conscients de quina és la realitat en aquest moment i quin ha de ser el resultat de futur. Per tant, bones pràctiques, transparència, i una mica menys de *reality show*.

I se li ha de demanar que tingui projecte, agradi o no, perquè precisament del que es tracta és de contrastar projectes. Se li ha de demanar a la política i als actors de la política que tinguin projecte, visió i posició sobre els temes de fons. I voldria abordar aquesta última qüestió entenent que un dels temes de fons, no l'únic, és la relació entre Catalunya i Espanya. I, sobre això, s'ha de tenir projecte. Una vegada la societat o una part significativa planteja aquest tema com un tema de fons, des de la política se li ha de donar resposta. No es pot mirar a un altre costat. És còmode fer-ho, et crees molts menys problemes, però no és vàlid. Has d'encarar el tema amb visió i posició.

Anem per tant a fer un resum, segons el meu criteri, d'aquesta component de projecte en la relació Catalunya-Espanya.

La primera afirmació que volia fer és que, des del tàndem Cambó-Prat de la Riba fins a José Montilla, Catalunya en general i el catalanisme en particular (plural, per cert) ha intentat fer 3 coses més: la primera, democratitzar Espanya; la segona, europeïtzar-la i la tercera, modernitzar-la. I tot això és complementari.

I a més d'aquestes tres coses, ha intentat construir les eines o reclamar-les per poder desenvolupar un projecte propi i singular. És a dir, s'ha intentat fer la contribució al tot sense renunciar a la singularitat de la part. I a això li hem dit l'aposta reiterada pel nostre autogovern, amb diferents intensitats al llarg de tots aquests períodes històrics que van des de Cambó i Prat de la Riba fins a Montilla, que va ser el darrer president que va aplicar un estatut ja retallat per part del TC al final del seu mandat. I per fer entendre fins a quin punt la barreja dels actors institucionals del catalanisme ha estat molt polièdrica, han estat actors molt diversos els que han contribuït en aquesta doble línia de, en primer lloc, modernitzar, europeïtzar i democratitzar Espanya; i, en segon lloc, eines per construir un projecte propi i singular per a Catalunya.

Quin èxit hem tingut en el primer àmbit? La meva opinió és que déu n'hi do, no és que Espanya sigui una perfecció democràtica, això ho notem cada dia alguns; no és que sigui una perfecció d'encaix europeu ni una perfecció des del punt de vista de la modernitat, però és evident que hi ha hagut una evolució positiva en aquests àmbits i que el catalanisme hi ha contribuït, tot i que no ho ha monopolitzat. Perquè hi ha hagut altres actors que, des de fora de Catalunya, també hi han ajudat i alguns de manera decisiva.

En autogovern, alguns diran que tenim més que mai i, per tant, no ens podem queixar, però hi ha una part substancial de la societat catalana que ho veu molt diferent. La sensació per part d'aquesta gent és que la situació no és sostenible, des del punt de vista d'eines pròpies per poder desenvolupar un projecte propi i singular. No dic ni millor ni pitjor, dic propi i singular. I, en aquest moment, el meu judici és el següent: a Espanya funciona el concepte de menys autogovern per tothom i, a més a més, igual per tothom i a la baixa. A cada decisió que es pren avui dia en el

Consell de Ministres o en el Parlament espanyol ens enfrontem a aquesta situació: cada dia, setmana o mes, perdem alguna ploma i cada vegada les autonomies tenen menys capacitat i eines per desenvolupar un projecte propi o singular.

En algunes autonomies això no pica gaire, perquè l'opinió pública poc o molt es conforma, però en el cas de Catalunya la reacció és clarament diferent. Però el concepte és que, en lloc de més, tenim menys autogovern, per a tots igual i per a tots a la baixa. I aquesta és la situació que crec que a Catalunya no accepta una part significativa de la societat catalana.

La nostra aposta era viure en família, però fent entendre que viure en família no vol dir viure sense personalitat, sinó amb la teva pròpia personalitat i amb la teva pròpia quota de llibertat. Per tant, és un viure en família en una certa igualtat de condicions. I això és el que no s'està produint. Cada vegada es dissol més aquest concepte, fins al punt que l'única manera que se'ns deixa de viure en família és sota el concepte de paga, treballa, no molestis i no et queixis. Si pagues, treballes, no molestes i no et queixes, cap problema, però, si no ho acceptes fàcilment, llavors, problemes.

I el 27S què vol dir? Les eleccions del 27 de setembre són un camí legal i democràtic per donar-nos una oportunitat a Catalunya de saber si volem conviure d'una manera diferent. I subratllo el terme "conviure", perquè no es tracta de trencar-ho o esberlar-ho tot, sinó de conviure d'una altra manera. La pregunta és: Ens donem aquesta oportunitat o no? I, en democràcia, i d'acord amb les lleis, per saber si això és possible o no, ens hem de comptar. Que és el que vaig intentar el 9N, que ens comptéssim d'una manera normal, normalitzada, legal i democràtica, però no ens deixen comptar-nos per saber si els catalans ens volem donar una oportunitat de conviure d'una manera diferent. I el 27S, si no passa res que ho enfonsi tot, que espero que no, ens podrem comptar. Ens comptarem amb el pitjor dels instruments disponibles, que és en forma d'eleccions. Hauria sigut molt millor comptar-nos amb un referèndum acordat amb l'Estat o amb una consulta tolerada per l'Estat, però no ens deixen. Per tant, dels instruments disponibles, tenim el pitjor, però és l'únic que tenim. L'alternativa és que no ens poguéssim ni comptar. I per tant, que no ens puguem donar ni l'oportunitat de saber si volem conviure d'una manera diferent.

El nostre plantejament és una manera d'intentar casar la democràcia amb la legalitat o la legalitat amb la democràcia o la legalitat amb la legitimitat. Com es troba un punt d'intersecció correcta entre tots aquests elements. Per tant, tenim no el millor dels instruments, però sí l'únic possible i disponible.

Em sembla que qui sigui no podrà dirigir la política catalana amb totes les conseqüències si aquesta qüestió no queda resolta i ben resolta. I el 27S farem un intent seriós, democràtic i legal, per poder resoldre aquesta qüestió de fons.